

Sabiedrības prioritātes 15. Saeimai un valdības darba vērtējums

Sabiedrības mandāts: Pārvaldības barometrs 2026–2029

1. ziņojums: atskaites punkts jaunajam parlamenta ciklam

Sanda Liepiņa, Vija Kinna

Domnīca PROVIDUS sadarbībā ar

Rīga, 2026. gada 21. oktobris

Saturs

Saturs	2
Kopsavilkums	3
Par iniciatīvu	4
No sabiedrības dienaskārtības līdz politiskajam lēmumam	5
1. Apmierinātība ar valdības darbu	6
1.1. Kopainā: neapmierināto ir divreiz vairāk nekā apmierināto	6
1.2. Laika gaitā: viens no augstākajiem vērtējumiem kopš 2008. gada	6
1.3. Pa grupām: plaša pēc valodas, reģiona un ienākumiem	6
1.4. Visapmierinātākie un visneapmierinātākie	8
2. Sabiedrības dienaskārtība 15. Saeimai	9
2.1. Pašu iedzīvotāju vārdos	9
2.2. Visas tēmas un galvenās apakštēmas	10
2.3. Atšķirīgi akcenti dažādās grupās	11
2.4. Kur sabiedrība vienota un kur šķirta	11
3. Ekspertu dienaskārtība un sabiedrības balss	13
3.1. Kur ekspertu un sabiedrības viedokļi sakrīt un kur atšķiras	13
3.2. Trīs atziņas	14
3.3. Ekspertu prognozes un vēlēšanu rezultāti	14
4. Veselības aprūpe kā lakmusa papīrs	15
Tehniskā informācija	16
Turpmākie soļi	17

Autores: Sanda Liepiņa, domnīcas PROVIDUS direktore un Vija Kinna, domnīcas PROVIDUS asociētā pētniece.

Par pētījumu. Pētījums tapis domnīcas PROVIDUS sadarbībā ar pētījumu centru SKDS un Frīdriha Ebarta fonda Baltijas valstu biroju (FES). Datu vizualizāciju Providus sagatavoja sadarbībā ar Latvijas Atvērto tehnoloģiju asociāciju (LATA), kas nodrošināja tehnisko risinājumu un atvērto datu pieeju. Par pētījuma saturu un secinājumiem atbild Providus.

Pateicības. Par vērtīgu ieguldījumu iniciatīvas idejas attīstības posmā pateicība PROVIDUS asociētajiem pētniekiem Ivo Rollim un Līgai Stafeckai, kā arī pētījumu centra SKDS direktoram Arnim Kaktiņam.

Atbildība par ziņojumā paustajiem secinājumiem un iespējamām kļūdām ir vienīgi autoru atbildība.

Kopsavilkums

31 %

apmierināti ar valdības darbu

61 %

neapmierināti

–27,8

indekss, viens no augstākajiem
kopš 2008. gada

46 %

minēja veselības aprūpi kā
prioritāti 15. Saeimai

Sabiedrības vērtējums valdības darbam joprojām ir negatīvs, bet tas ir viens no labākajiem kopš 2008. gada. 2026. gada augustā ar valdības darbu bija apmierināti 31 % iedzīvotāju, neapmierināti 61 %.

Apmierinātības indekss bija –27,8 punkti skalā no –100 līdz +100. Tas ir par 8,9 punktiem augstāk nekā iepriekšējo četru gadu vidējais (–36,6) un krietni virs visa perioda vidējā kopš 2008. gada (–41,0).

Nevienā sabiedrības grupā apmierināto nav vairāk nekā neapmierināto. Pat visapmierinātākajā grupā, latviešu valodā runājošo vidū, apmierināti ir 43 %, neapmierināti 48 %. Krievu valodā runājošo vidū apmierināti ir 11 %, neapmierināti 82 %. Starpība starp visapmierinātāko un visneapmierinātāko grupu ir vairāk nekā 50 indeksa punktu.

Veselības aprūpe ir sabiedrības nepārprotama prioritāte 15. Saeimai. To kā vienu no trim svarīgākajām risināmajām problēmām nosauca 46 % iedzīvotāju, ievērojami biežāk nekā jebkuru citu tēmu. Veselības aprūpe ir pirmajā vietā 43 no 46 analizētajām sabiedrības grupām. Tālāk seko ekonomika (28 %), izglītība (25 %) un valsts drošība un aizsardzība (23 %).

Lielākā plaisa prioritātēs ir starp sievietēm un vīriešiem. Veselības aprūpi nosauca 60 % sieviešu un 32 % vīriešu, izglītību 34 % sieviešu un 16 % vīriešu. Valsts drošību un aizsardzību nosauca 30 % latviski runājošo un 10 % krieviski runājošo.

Sabiedrība prasa sakārtotu sistēmu, nevis atsevišķus uzlabojumus. Iedzīvotāji paši savos vārdos uzrakstīja problēmas, kas sagrupētas 31 tēmā un vairāk nekā 110 apakštēmās. Veselības aprūpes atbildēs visbiežāk minēta nepieciešamība uzlabot veselības aprūpes sistēmu kopumā (35 %) un pakalpojumu pieejamību, tostarp rindas un kvotas (10 %).

Šie dati ir atskaites punkts. Ar tiem salīdzināsim, kā jaunā Saeima un valdība četru gadu laikā pildīs sabiedrības doto mandātu.

Par iniciatīvu

Domnīca PROVIDUS sadarbībā ar pētījumu centru SKDS un Frīdriha Eberta fonda (FES) Baltijas valstu biroju ir uzsākusi politiskās atbildības un sabiedrības prioritāšu monitoringu „Sabiedrības mandāts: Pārvaldības barometrs (2026–2029)”. Tas aptvers visu 15. Saeimas pilnvaru termiņu un sasaistīs iedzīvotāju ikdienas pieredzi ar valdības sniegumu.

Latvijā regulāri mēra partiju reitingus, bet līdz šim nav bijis neatkarīga ilgtermiņa instrumenta, kas visa parlamenta cikla garumā rādītu, vai valsts pārvaldes darbs reāli uzlabo cilvēku dzīvi. Iniciatīva veido skaidru atbildības ciklu no trīs regulāriem mērījumiem.

Mērījums	Ko mēra	Biežums
Mandāts	Trīs svarīgākās problēmas, kas jārisina nākamajai Saeimai (atvērtais jautājums)	Pirms 2026. un 2029. gada vēlēšanām
Sniegums	Apmierinātība ar valdības darbu	Reizi ceturksnī
Rezultāts	Iedzīvotāju dzīves kvalitātes indekss septiņās jomās: kopiena, ekonomika, mājoklis, transports, veselība un izglītība, drošība, nākotnes izredzes	Reizi gadā

Iniciatīvas sākums: ekspertu sarunas 2025. gada rudenī. Ideja par šo pētījumu radās PROVIDUS sarunu ciklā „Vēlēšanas 2026”. 2025. gada novembrī un decembrī nevalstisko organizāciju, domnīcu, augstskolu, mediju un pētniecības pārstāvji pēc Chatham House principa diskutēja, kādi būs svarīgākie 15. Saeimas uzdevumi un kāda vēlēšanu kampaņa sagaidāma. Dalībnieki sabiedrības noskaņojumu raksturoja kā nogurušu un skeptisku pret politiku un prognozēja vērtībās un identitātē balstītu kampaņu. Par galvenajiem uzdevumiem viņi nosauca nevienlīdzības mazināšanu, izglītības kvalitāti, veselības aprūpes sakārtošanu, ekonomikas attīstību un efektīvu, caurskatāmu valsts pārvaldi. No sarunām izrietēja arī aicinājums prasīt politisko atbildību, balstoties datos un skaitļos. Šī iniciatīva ir atbilde uz šo aicinājumu, un ekspertu 2025. gada rudens skatījums īsumā ir salīdzināts ar sabiedrības viedokli 2026. gada vasarā 3. nodaļā.

Šis ir pirmais ziņojums. Tajā apkopoti pirmie divi mērījumi: sabiedrības prioritātes 15. Saeimai (2026. gada jūlijs) un valdības darba vērtējums (2026. gada augusts).

No sabiedrības dienaskārtības līdz politiskajam lēmumam

Tas, ka sabiedrībai kāds jautājums ir svarīgs, vēl nenozīmē, ka par to lems. Politikas zinātnē nošķir divas dienaskārtības. **Sabiedrības dienaskārtībā** ir jautājumi, kuriem pievērsta plaša uzmanība un kuros, pēc liela iedzīvotāju skaita domām, valstij jārikojas. **Formālajā dienaskārtībā** ir jautājumi, ko lēmumu pieņemēji tiešām nopietni izskata: valdības deklarācijā, likumprojektos un budžetā (Cobb, Ross un Ross, 1976). Pāreja no vienas uz otru nav automātiska. Jautājums var gadiem palikt sabiedrības dienaskārtībā, līdz kāds par to sāk lemt. Bieži arī notiek tā, ka tiek pieņemts „nelēmums”: apzināta izvēle jautājumu neizskatīt, īpaši tad, ja jebkurš risinājums radītu pretestību (Bachrach un Baratz, 1962).

Starptautiskie pētījumi rāda, ka saikne pastāv, bet tā ir nevienmērīga. Lielbritānijā valdības politiskās prioritātes ilgtermiņā seko iedzīvotāju nosauktajām svarīgākajām problēmām, piemēram, ekonomikai, veselībai, nodarbinātībai un izglītībai (Jennings un John, 2009). Itālijā līdzīga saikne konstatēta parlamenta un valdības likumdošanas prioritātēs (Visconti, 2018). Tomēr jo vairāk šķēršļu ir lēmuma ceļā, jo vājāka šī saikne kļūst. Runās un deklarācijās sabiedrības prioritātes atspoguļojas visātrāk, bet likumos un budžetos krietni lēnāk (Bevan un Jennings, 2014). Arī partijas reaģē atšķirīgi. Lielās partijas vēlētāju prioritātēm seko vairāk, bet valdības partijas mazāk (Klüver un Spoon, 2016).

Tāpēc atbildība jāmēra visā ciklā, ne tikai vēlēšanās. Sabiedrības mandāts 15. Saeimai ir skaidrs: veselības aprūpi kā vienu no trim svarīgākajām problēmām nosauca 46 % iedzīvotāju, un tā ir pirmajā vietā 43 no 46 sabiedrības grupām. Taču šis rezultāts pats par sevi vēl neko nepierāda. Būtiskais jautājums ir, vai šī prioritāte nonāks no sabiedrības dienaskārtības formālajā dienaskārtībā un no deklarācijām līdz budžetam un rezultātiem, ko iedzīvotāji izjūt ikdienā. Šis Pārvaldības barometrs šo ceļu mēra trīs posmos:

- iedzīvotāju nosauktās prioritātes (mandāts);
- apmierinātība ar valdības darbu (sniegums);
- dzīves kvalitāte septiņās jomās (rezultāts).

Viena mērījuma robežas. Jautājums par svarīgākajām problēmām vienlaikus rāda divas lietas: cik jautājums cilvēkiem ir svarīgs un cik lielu problēmu viņi tajā saskata (Wlezien, 2005). Tāpēc viens mērījums ir tikai atskaites punkts. Jēgu tas iegūst, ja mērījumu atkārtoti un salīdzina ar to, kas notiek politikā.

Latvijā šādas sistemātiskas uzraudzības līdz šim nav bijis. Starptautiskajā Comparative Agendas Project, kas vairāk nekā 20 valstīs sistemātiski kodē valdību, parlamentu un budžetu prioritātes, nav pārstāvēta neviena Baltijas valsts. Barometrs ir pirmais solis šīs plaisas aizpildīšanā. Nākamais dabiskais solis būtu ar to pašu tēmu klasifikāciju kodēt arī 15. Saeimas un valdības formālo dienaskārtību: valdības deklarāciju, likumprojektus un budžeta prioritātes. Tad varētu tieši salīdzināt, ko sabiedrība prasa un par ko politiķi faktiski lemj.

Atsauces. Bachrach, P., & Baratz, M. S. (1962). Two Faces of Power. *American Political Science Review*, 56(4), 947–952. • Bevan, S., & Jennings, W. (2014). Representation, agendas and institutions. *European Journal of Political Research*, 53(1), 37–56. • Cobb, R., Ross, J.-K., & Ross, M. H. (1976). Agenda Building as a Comparative Political Process. *American Political Science Review*, 70(1), 126–138. • Jennings, W., & John, P. (2009). The Dynamics of Political Attention: Public Opinion and the Queen's Speech in the United Kingdom. *American Journal of Political Science*, 53(4), 838–854. • Klüver, H., & Spoon, J.-J. (2016). Who Responds? Voters, Parties and Issue Attention. *British Journal of Political Science*, 46(3), 633–654. • Visconti, F. (2018). The legislative representation of public opinion policy priorities in Italy. *Italian Political Science Review*, 48(3), 307–326. • Wlezien, C. (2005). On the salience of political issues: The problem with 'most important problem'. *Electoral Studies*, 24(4), 555–579.

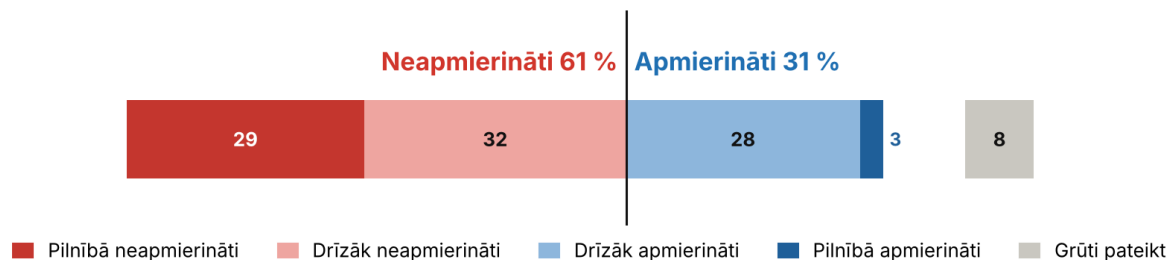
1. Apmierinātība ar valdības darbu

1.1. Kopainā: neapmierināto ir divreiz vairāk nekā apmierināto

Ar Latvijas valdības darbu 2026. gada augustā kopumā bija apmierināti 31 % iedzīvotāju: 3 % pilnībā un 28 % drīzāk apmierināti. Neapmierināti bija 61 %: 29 % pilnībā un 32 % drīzāk neapmierināti. Valdības darba vērtējuma indekss bija –27,8 punkti.

Mērījums veikts valdībai, kas darbu sāka 2026. gada maijā, īsi pirms 15. Saeimas vēlēšanām. Tas kļūs par pirmo punktu ceturkšņa līknē, ko turpināsim visu 15. Saeimas termiņu.

1. attēls. Apmierinātība ar valdības darbu, 2026. gada augusts

Jautājums: „Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...” Visi respondenti, n = 1005. Avots: SKDS, PROVIDUS pasūtījums, 10.–12.08.2026.

1.2. Laika gaitā: viens no augstākajiem vērtējumiem kopš 2008. gada

Sabiedrība visu valdību darbu kopš 2008. gada vērtējusi drīzāk negatīvi: indekss nevienu reizi nav sasniedzis pozitīvu vērtību. Zemākais punkts bija finanšu krīzes laikā 2009. gada sākumā (–76,9 2009. gada janvārī).

Šī brīža vērtējums (–27,8) ir par 8,9 punktiem augstāks nekā pēdējo četru gadu vidējais (–36,6) un krietni virs visa perioda vidējā (–41,0). Tas ir viens no augstākajiem vērtējumiem mērījumu vēsturē. Tomēr augsts tas ir tikai salīdzinājumā ar ļoti zemu vēsturisko līmeni: ar valdības darbu joprojām nav apmierināti vairāk nekā seši no desmit iedzīvotājiem.

2. attēls. Apmierinātības ar valdības darbu indekss, 2008–2026

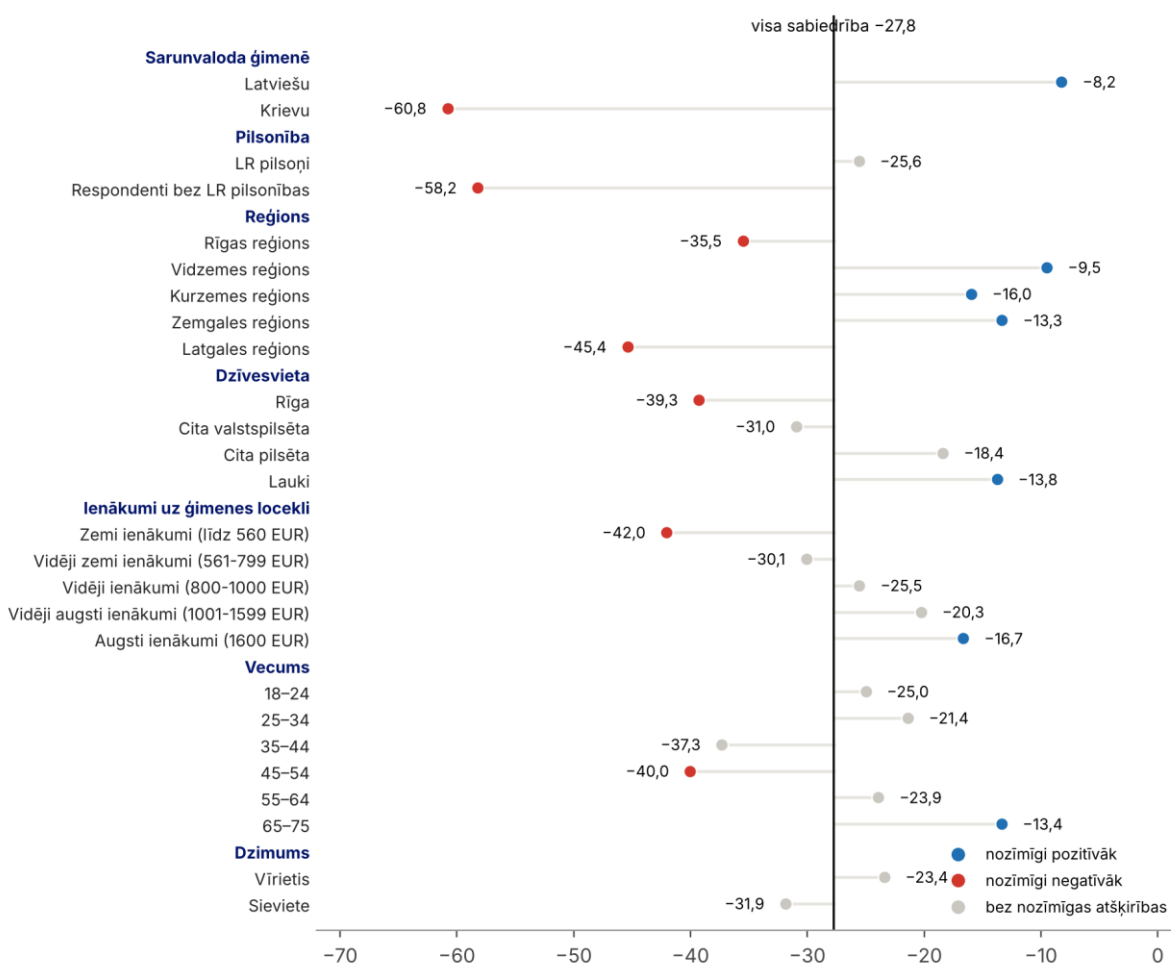
SKDS Latvijas barometra ikmēneša mērījumi; pārtrūkumi līnijā ir mēneši, kad aptauja nenotika. Lielais punkts: PROVIDUS pasūtītais mērījums 2026. gada augustā. Pēdējo 4 gadu vidējais aprēķināts no 32 mērījumiem (08.2022–06.2026).

1.3. Pa grupām: plaša pēc valodas, reģiona un ienākumiem

Visās analizētajās sabiedrības grupās valdības darba vērtējums kopumā ir negatīvs, taču tā līmenis būtiski atšķiras.

- **Valoda.** Vislielākā atšķirība ir pēc ģimenē runātās valodas: latviešu valodā runājošo indekss ir $-8,2$, krievu valodā runājošo $-60,8$. Krievvalodīgo vidū pilnībā neapmierināti ir 52 %. Līdzīgi negatīvs ir vērtējums iedzīvotājiem bez LR pilsonības ($-58,2$).
- **Reģions un dzīvesvieta.** Pozitīvāk valdības darbu vērtē Vidzemē ($-9,5$), Zemgalē ($-13,3$), Kurzēmē ($-16,0$) un laukos ($-13,8$). Negatīvāk to vērtē Rīgas reģionā ($-35,5$), īpaši Rīgā ($-39,3$), un Latgalē ($-45,4$).
- **Ienākumi.** Jo zemāki ienākumi mājāsaimniecībā, jo zemāka apmierinātība: no $-42,0$ grupā ar ienākumiem līdz 560 EUR uz vienu cilvēku līdz $-16,7$ grupā ar ienākumiem no 1600 EUR.
- **Vecums un dzimums.** Seniori 65–75 gadu vecumā vērtē pozitīvāk ($-13,4$), bet 35–54 gadus veci iedzīvotāji negatīvāk (no $-40,0$ līdz $-37,3$). Vīrieši ($-23,4$) vērtē salīdzinoši pozitīvāk nekā sievietes ($-31,9$).
- **Nodarbošanās un mājoklis.** Vadītāji ($-10,2$) un privātmāju iedzīvotāji ($-11,5$) vērtē pozitīvāk nekā vidēji, strādnieki ($-39,4$) un daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji ($-35,0$) negatīvāk. Atšķirība pēc mājokļa, visticamāk, ir daļēji saistīta ar dzīvesvietu: laukos valdības darbu vērtē pozitīvāk, pilsētās negatīvāk.

3. attēls. Apmierinātības ar valdības darbu indekss sabiedrības grupās, 2026. gada augusts

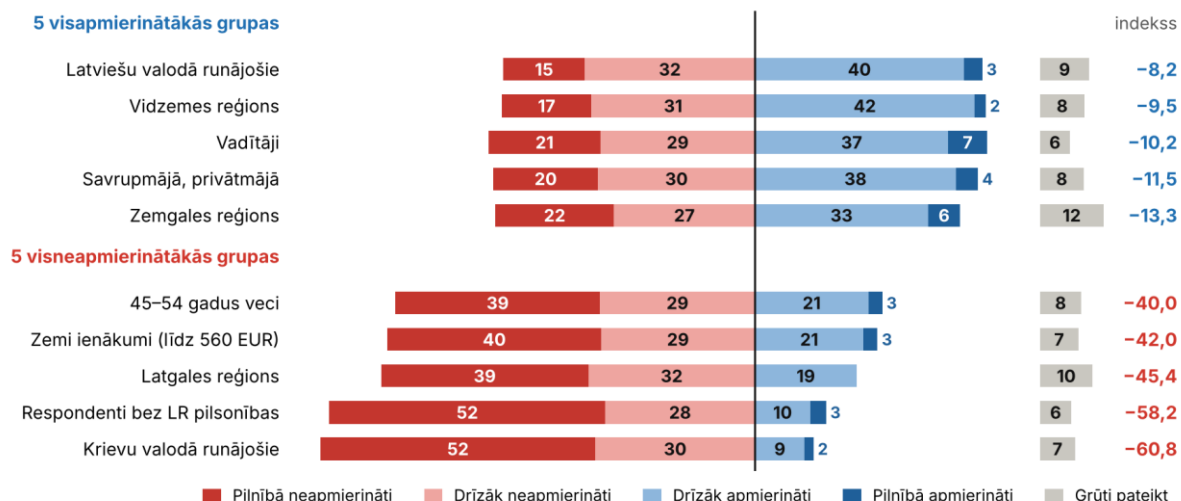
Vertikālā līnija: visas sabiedrības indekss. Krāsa: grupas vidējais vērtējums (1–4 skalā) ar 95 % varbūtību atšķiras no visas sabiedrības. Pārbaudot apmierināto un neapmierināto īpatnību (nevis vidējo vērtējumu), statistiski nozīmīgi negatīvāka ir arī 35–44 gadu vecuma grupa, bet augstu ienākumu grupas atšķirība nav nozīmīga. Grupas ar mazāk nekā 30 respondentiem nav rādītas, * = 30–49 respondenti.

1.4. Visapmierinātākie un visneapmierinātākie

Salīdzinot visas analizētās sabiedrības grupas, izceļas divi atradumi.

- **Vairākums nav apmierināts nevienā grupā.** Pat piecās visapmierinātākajās grupās (latviešu valodā runājošie, Vidzemes iedzīvotāji, vadītāji, privātmāju iedzīvotāji un Zemgales iedzīvotāji) neapmierināto ir vairāk nekā apmierināto. Indeks šajās grupās ir no -8,2 līdz -13,3.
- **Visneapmierinātākās grupas ir tās, kas jau tā jūtas atstumtas.** Piecas visneapmierinātākās grupas ir krievu valodā runājošie (-60,8), iedzīvotāji bez LR pilsonības (-58,2), Latgales iedzīvotāji (-45,4), iedzīvotāji ar ienākumiem līdz 560 EUR uz vienu cilvēku (-42,0) un 45–54 gadus veci iedzīvotāji (-40,0). Krievvalodīgo un nepilsoņu vidū vairāk nekā puse ir pilnībā neapmierināti.

4. attēls. Piecas visapmierinātākās un piecas visneapmierinātākās grupas, 2026. gada augusts

Grupas ar vismaz 50 respondentiem. Visas parādītās grupas ar 95 % varbūtību atšķiras no visas sabiedrības. Labajā pusē: grupas indekss (-100 līdz +100).

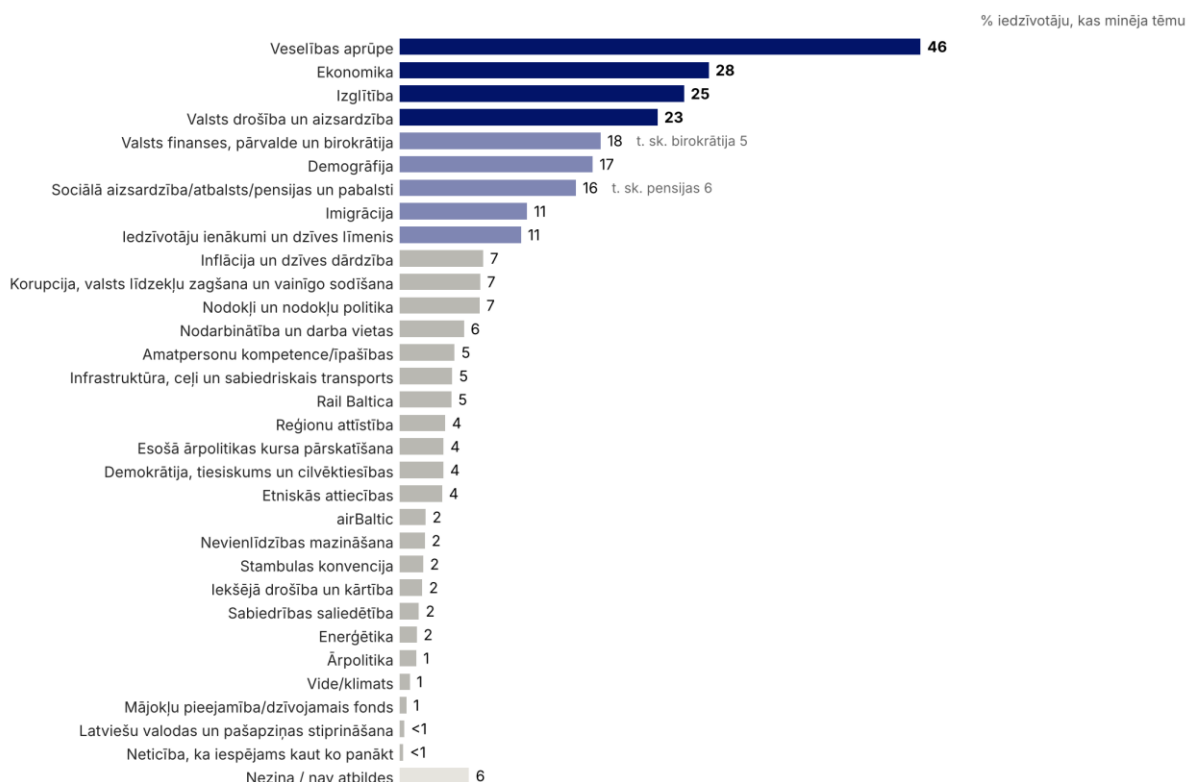
2. Sabiedrības dienaskārtība 15. Saeimai

2.1. Pašu iedzīvotāju vārdos

Šie dati ir unikāli detalizēti. Iedzīvotājiem nepiedāvājām izvēlēties no gatava saraksta: katrs pats ar saviem vārdiem uzrakstīja trīs problēmas, kas jārisina nākamajai Saeimai. Atbildes pēc tam sagrupētas 31 tēmā un vairāk nekā 110 apakštēmās. Tāpēc dati rāda ne tikai to, kurās jomās sabiedrība sagaida rīcību, bet arī to, ko tieši cilvēki ar to saprot, piemēram, rindas pie ārstiem, birokrātijas samazināšanu vai atbalstu ģimenēm ar bērniem. Sabiedrības dienaskārtība šeit nav pētnieku formulēta, bet atspoguļo pašu cilvēku valodu un prioritātes.

Veselības aprūpe ar 46 % ir ievērojami priekšā visam pārējam. Tai seko ekonomika (28 %), izglītība (25 %) un valsts drošība un aizsardzība (23 %). Gandrīz katrs piektais nosauca valsts finanses, pārvaldi un birokrātiju (18 %), un līdzīgi bieži minēta demogrāfija (17 %) un sociālā aizsardzība (16 %).

5. attēls. Sabiedrības prioritātes 15. Saeimai: visas tēmas, % iedzīvotāju

Jautājums: „Kuras ir trīs svarīgākās problēmas, kuras, Jūsprāt, vajadzētu risināt nākamajai – 15. Saeimai?” (atvērtais jautājums, atbilžu varianti netika piedāvāti). Visi respondenti, n = 1005. Summa pārsniedz 100 %, jo varēja nosaukt līdz trim problēmām. Avots: SKDS, PROVIDUS pasūtījums, 16.–21.07.2026.

2.2. Visas tēmas un galvenās apakštēmas

Tēma	Minēja, %	Galvenās apakštēmas (minēja, %)
Veselības aprūpe	46	Veselības sistēma (35); pieejamība, rindas, kvotas (10); izmaksas, medikamentu cenas (1)
Ekonomika	28	Ekonomikas attīstība, stabilitāte (21); uzņēmējdarbības attīstība un atbalsts (4); rūpniecība, ražošana (1)
Izglītība	25	Izglītības sistēma (22); izglītības kvalitāte (2); pieejamība (1)
Valsts drošība un aizsardzība	23	Valsts drošība, aizsardzība (21); robeža (1); civilā aizsardzība (1)
Valsts finanses, pārvalde un birokrātija	18	Birokrātija (5); valsts izdevumu samazināšana un kontrole (5); ierēdņu un deputātu atalgojuma ierobežošana (3); ierēdņu skaita samazināšana (3); budžets, deficīts (2)
Demogrāfija	17	Demogrāfija kopumā (14); dzimstības veicināšana (3)
Sociālā aizsardzība, pensijas un pabalsti	16	Pensijas, atbalsts pensionāriem (6); atbalsts ģimenēm ar bērniem (5); sociālā aizsardzība (3); atbalsts cilvēkiem ar invaliditāti (1)
Imigrācija	11	Migrācija, migranti, imigranti (11)
Iedzīvotāju ienākumi un dzīves līmenis	11	Labklājība (4); algas (3); minimālās algas, iztikas minimuma palielināšana (2); nabadzības mazināšana (1)
Inflācija un dzīves dārdzība	7	Cenas, dārdzība (7); inflācija (1)
Korupcija un vainīgo sodīšana	7	Korupcija (3); vainīgo saukšana pie atbildības (2)
Nodokļi un nodokļu politika	7	Nodokļu samazināšana (4); nodokļu sistēma (3)
Nodarbinātība un darba vietas	6	Nodarbinātība, darba vietas (4); bezdarbs (2)
Amatpersonu kompetence un īpašības	5	Rūpes par valsti un tautu (3); kompetence, profesionalitāte (1)
Infrastruktūra, ceļi un sabiedriskais transports	5	Infrastruktūra, ceļi, tilti (4); sabiedriskais transports (1)
Rail Baltica	5	Rail Baltica kopumā (3); projekta turpināšana un sakārtošana (1); projekta pārtraukšana (1)
Reģionu attīstība	4	Atbalsts reģioniem un laukiem (2); nodarbinātība reģionos (1); skolas reģionos (1)
Ārpolitikas kursa pārskatīšana	4	Atbalsta Ukrainai apturēšana (2); sadarbība ar Krieviju un Baltkrieviju (1); attiecības ar visiem kaimiņiem (1)
Demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesības	4	Cilvēktiesību jautājumi (2); demokrātijas un tiesiskuma stiprināšana (1)
Etniskās attiecības	4	Attieksme pret krievu tautības iedzīvotājiem (3); krievu valodas statuss (1)
airBaltic	2	airBaltic glābšana vai pārdošana
Nevienlīdzības mazināšana	2	
Stambulas konvencija	2	Konvencijas saglabāšana (1); izstāšanās no konvencijas (0,4)
Iekšējā drošība un kārtība	2	Iekšējā drošība (2)
Sabiedrības saliedētība	2	
Enerģētika	2	Enerģētiskā drošība un neatkarība (1)
Ārpolitika	1	Ciešāka sadarbība ar ES un NATO; sadarbības ar Krieviju pārtraukšana
Vide un klimats	1	
Mājokļu pieejamība	1	
Latviešu valodas un pašapziņas stiprināšana	<1	
Neticība, ka iespējams kaut ko panākt	<1	
Nezina, nav atbildes	6	

Katrs respondents varēja nosaukt līdz trim problēmām, tāpēc procentu summa pārsniedz 100 %. Arī viena respondenta atbildes vienas tēmas ietvaros var attiekties uz vairākām apakštēmām. Procenti ir svērti un aprēķināti no visiem respondentiem.

No apakštēmām izceļamas trīs lietas:

- **Veselības aprūpes gadījumā cilvēki runā par sistēmu, nevis par atsevišķiem traucējumiem.** Trešdaļa iedzīvotāju (35 %) nosauca veselības sistēmu kā tādu, katrs desmitais (10 %) pieejamību, rindas un kvotas. Izmaksas, kvalitāti vai medicīnu atalgojumu atsevišķi minēja retais.
- **Valsts pārvaldes tēmā dominē prasība pēc taupības un efektivitātes:** mazāk birokrātijas (5 %), valsts izdevumu kontrole (5 %), ierēdņu un deputātu atalgojuma ierobežošana (3 %) un ierēdņu skaita samazināšana (3 %).
- **Sociālās aizsardzības tēmā vienlīdz svarīgas ir divas paaudzes:** pensionāri (6 %) un ģimenes ar bērniem (5 %).

2.3. Atšķirīgi akcenti dažādās grupās

Veselības aprūpe ir pirmā prioritāte gandrīz visās vecuma grupās, īpaši no 45 gadu vecuma. Tomēr citas prioritātes dažādās grupās atšķiras.

- **Dzimums un izglītība.** Sievietes biežāk nekā vidēji minēja veselības aprūpi un izglītību. Vīrieši un iedzīvotāji ar augstāko izglītību biežāk akcentēja ekonomiku.
- **Vecums.** Veselības aprūpi biežāk minēja 55–75 gadus veci iedzīvotāji, izglītību, valsts budžetu un birokrātiju seniori. Jaunieši (18–24 gadi) biežāk nosauca valsts drošību un aizsardzību, demokrātijas, tiesiskuma un cilvēktiesību jautājumus, Rail Baltica un Stambulas konvenciju. 18–34 gadus veci iedzīvotāji biežāk sagaida, ka Saeima risinās inflācijas un dzīves dārdzības problēmas, 25–34 gadus veci biežāk minēja demogrāfiju.
- **Valoda.** Latviski runājošie biežāk minēja valsts drošību un aizsardzību, valsts finanses un pārvaldi, kā arī imigrāciju. Krievvalodīgie biežāk uzsvēra ekonomikas attīstību, etniskās attiecības, sabiedrības saliedētību un nepieciešamību pārskatīt ārpolitikas kursu attiecībā uz atbalstu Ukrainai un sadarbību ar Krieviju.
- **Reģioni un dzīvesvieta.** Veselības aprūpi biežāk minēja lauku iedzīvotāji. Latgalē ievērojami biežāk nekā citur minēja nodarbinātību, bezdarbu un reģionu attīstību. Zemgalē un mazpilsētās biežāk pievērsās valsts finanšu, pārvaldes un birokrātijas jautājumiem, Kurzemē sociālajai aizsardzībai.

6. attēls. Desmit biežāk minētās tēmas dažādās grupās, % grupas

	Visi	Vecums						Sarunvaloda		Dzīvesvieta		
		18–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–75	latviešu	krievu	Rīga	lauki	Latgale
Veselības aprūpe	46	29	34	38	52	59	57	46	48	43	53	48
Ekonomika	28	25	25	31	28	26	27	22	36	28	22	34
Izglītība	25	20	23	22	24	26	34	25	26	24	28	21
Valsts drošība un aizsardzība	23	37	26	20	16	21	26	30	10	22	27	17
Valsts finanses, pārvalde un birokrātija	18	13	16	18	16	14	27	21	12	15	16	16
Demogrāfija	17	18	25	20	14	14	13	18	16	16	17	17
Sociālā aizsardzība/atbalsts/pensijas un	16	7	11	14	15	23	20	14	18	14	16	18
Imigrācija	11	11	11	12	12	11	10	15	6	10	11	8
Iedzīvotāju ienākumi un dzīves līmenis	11	11	13	13	10	12	5	12	9	10	12	12
Inflācija un dzīves dārdzība	7	17	14	4	6	4	6	7	8	11	6	5

■ nozīmīgi biežāk nekā visā sabiedrībā

■ nozīmīgi retāk

Krāsa: statistiski nozīmīga atšķirība no visas sabiedrības (95 % ticamība). Visu grupu un griezum rezultāti: interaktīvajā vizualizācijā vietnē providus.lv.

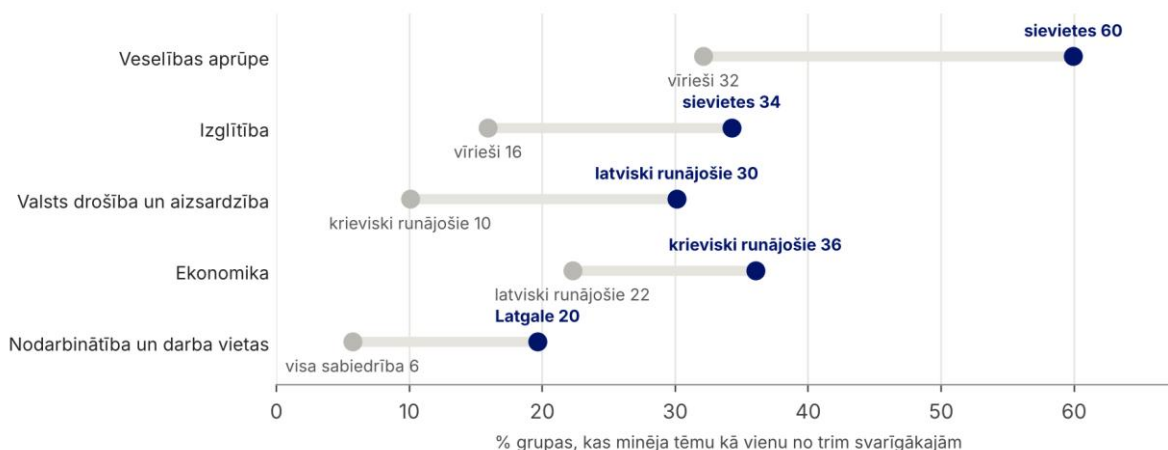
2.4. Kur sabiedrība vienota un kur šķirta

Veselības aprūpe vieno. No 46 analizētajām sabiedrības grupām (ar vismaz 30 respondentiem) veselības aprūpe ir pirmajā vietā 43 grupās. Izņēmumi ir tikai trīs: vīriešiem pirmajā vietā ir ekonomika (33 %, veselības aprūpe 32 %), bet jauniešiem 18–24 gadu vecumā un skolēniem un studentiem pirmajā vietā ir valsts drošība un aizsardzība (37 % un 36 %).

Tomēr arī vienotā prioritātē ir lielas atšķirības intensitātē, un dažas tēmas sabiedrību šķir:

- **Sievietes un vīrieši.** Veselības aprūpi nosauca 60 % sieviešu un 32 % vīriešu, izglītību 34 % sieviešu un 16 % vīriešu. Tā ir lielākā atšķirība starp jebkurām divām sabiedrības grupām visā aptaujā (salīdzinot grupas ar vismaz 100 respondentiem).
- **Latviski un krieviski runājošie.** Valsts drošību un aizsardzību nosauca 30 % latviski runājošo, bet tikai 10 % krieviski runājošo un 6 % iedzīvotāju bez LR pilsonības. Savukārt ekonomiku krieviski runājošie minēja biežāk (36 % pret 22 %).
- **Paaudzes.** Veselības aprūpi nosauca 59 % 55–64 gadus vecu iedzīvotāju, bet 34 % 25–34 gadus vecu.
- **Ienākumi.** Sociālo aizsardzību, pensijas un pabalstus nosauca 26 % iedzīvotāju ar zemākajiem ienākumiem (līdz 500 EUR uz vienu cilvēku) un 8 % ar augstākajiem (no 1300 EUR).
- **Latgale.** Nodarbinātību un darba vietas Latgalē nosauca 20 % iedzīvotāju, vairāk nekā trīs reizes biežāk nekā vidēji (6 %).

7. attēls. Lielākās atšķirības prioritātēs starp sabiedrības grupām, % grupas

Visas parādītās atšķirības ir statistiski nozīmīgas (95 % ticamība). Avots: SKDS, PROVIDUS pasūtījums, 16.–21.07.2026.

3. Ekspertu dienaskārtība un sabiedrības balss

Ideja par sabiedrības prioritāšu mērījumu radās ekspertu sarunās pirms vēlēšanām. 2025. gada rudenī PROVIDUS rīkoja divas slēgtas sarunas „Vēlēšanas 2026”. Mērķis bija saprast, kas būs svarīgākie 15. Saeimas uzdevumi un kāda varētu izvēsties vēlēšanu kampaņa. Pirmajā sarunā novembrī piedalījās nevalstisko organizāciju un domnīcu pārstāvji un PROVIDUS biedri. Otrajā sarunā decembrī piedalījās augstskolu mācībspēki, pētnieki un žurnālisti. Abas sarunas notika pēc Chatham House principa.

Ko prognozēja eksperti. Dalībnieki sabiedrības noskaņojumu raksturoja kā nogurušu, aizkaitinātu un skeptisku pret politiku. Viņi minēja zemu uzticēšanos institūcijām un „ideju badu”. Vairāki dalībnieki paredzēja, ka 2026. gada kampaņa būs vairāk balstīta vērtībās un identitātē nekā rīcībpolitikā: demokrātija pret „stingro roku”, piederība Rietumiem, ārējie faktori. Viņi brīdināja arī par pašcenzūras pieaugumu un par to, ka tiesiskumu un demokrātiju daļa sabiedrības sāk uztvert kā neizdarību. Viens no sarunu vēstījumiem bija: „Ja vēlētajiem neļūst atbildību no koalīcijas, viņi balso par populistiem vai pārmaiņām.” Tāpēc PROVIDUS loma būtu prasīt politisko atbildību, balstoties datos un rādītājos, nevis biedēt ar populismu.

Ekspertu ieteiktie 15. Saeimas uzdevumi. Abās sarunās atkārtotās vienas un tās pašas tēmas:

- nevienlīdzības mazināšana;
- izglītības kvalitāte un cilvēkkapitāls;
- veselības aprūpes sistēmas sakārtošana;
- ekonomikas, inovāciju un zinātnes attīstība;
- efektīva un caurskatāma valsts pārvalde, tostarp rezultātos balstīts budžets;
- tiesiskums un mediju un tiesu neatkarība;
- reģionu attīstība;
- sabiedrības saliedētība un skaidra migrācijas politika.

Tika ieteikts arī pārskatāmi izmantot aizsardzības budžetu un veikt nodokļu reformu „pēc būtības”, nevis atsevišķu nodokļu labojumus.

No sarunām radās tieša prasība, ko šis barometrs tagad pilda:

- datus pārvērst sabiedrībai saprotamā informācijā;
- definēt nedaudzas tēmas, kas partijām jāatrisina;
- ar skaitļiem mērīt, kas četros gados mainījies.

Lai pārbaudītu, vai ekspertu skatījums sakrīt ar sabiedrības skatījumu, iedzīvotājiem uzdevām atvērtu jautājumu, ko jārisina nākamajai Saeimai.

3.1. Kur ekspertu un sabiedrības viedokļi sakrīt un kur atšķiras

Tēma	Ekspertu sarunās	Sabiedrība (min., %)	Secinājums
Veselības aprūpe	Viena no prioritātēm	46	Sakrīt, bet sabiedrībai tā ir izteikti pirmā, 1. vietā 43 no 46 grupām
Ekonomika	Ekonomika, inovācijas, zinātne	28	Sakrīt; sabiedrība runā par izaugsmi un stabilitāti, inovācijas un zinātni kā izaugsmes avotus atsevišķi gandrīz nemin
Izglītība	Kvalitāte, cilvēkkapitāls	25	Sakrīt
Valsts drošība un aizsardzība	Pārskatāms aizsardzības budžets	23	Sabiedrībai svarīga pati drošība, ekspertiem tās finansējuma pārskatāmība
Valsts pārvalde un budžets	Efektivitāte, caurskatāmība, rezultātos balstīts budžets	18	Tēma sakrīt, ierāmējums atšķiras: sabiedrība prasa mazāk birokrātijas, ierēdņu un izdevumu
Sociālā aizsardzība, pensijas un pabalsti	Abu sarunu galvenā prioritāte bija nevienlīdzības mazināšana	16	Sabiedrība nevienlīdzību izsaka konkrētos vārdos: pensijas, atbalsts ģimenēm

Tēma	Ekspertu sarunās	Sabiedrība (min., %)	Secinājums
Iedzīvotāju ienākumi un dzīves līmenis	Tāpat, kā daļa no nevienlīdzības	11	Sabiedrība runā par algām, labklājību un nabadzību
Migrācija	Skaidra migrācijas politika	11	Sakrīt; biežāk to min latviski runājošie

Ekspertu tēmas, kuras sabiedrība minēja retāk par 10 %. Lielākā daļa no tām ir tēmas, ko eksperti uzskatīja par stratēģiski svarīgām:

- nevienlīdzības mazināšana, šajos vārdos (2 %);
- tiesiskums, demokrātija un cilvēktiesības (4 %): lielākā plaisa, biežāk to min tikai jaunieši 18–24 gadu vecumā;
- sabiedrības saliedētība (2 %);
- reģionu attīstība (4 %), lai gan Latgalē nodarbinātību un darba vietas nosauca 20 % iedzīvotāju;
- nodokļi (7 %), sabiedrības atbildēs galvenokārt kā nodokļu samazināšana, nevis reforma;
- ārpolitikas kursa pārskatīšana (4 %) un ārpolitika (1 %): ekspertiem tā ir vērtību izvēle par piederību Rietumiem, sabiedrībā tā parādās kā prasība mainīt kursu, galvenokārt krievvalodīgo vidū.

Vēl retāk minētas dzīves dārdzība (7 %) un korupcija (7 %).

3.2. Trīs atziņas

1. Sabiedrība runā par pakalpojumiem un ikdienu, eksperti par sistēmu un vērtībām. Iedzīvotāji visbiežāk nosauca veselības aprūpi, ekonomiku un izglītību. Viņu valoda ir praktiska: rindas pie ārstiem, pensijas, algas, cenas, birokrātija. Demokrātijas, tiesiskuma un Rietumu piederības jautājumi ekspertiem ir centrālie, bet sabiedrības atbildēs tie parādās reti. Tas nenozīmē, ka tie ir mazsvarīgi. Tas nozīmē, ka tie ir jāsasaista ar to, ko cilvēki izjūt ikdienā.

2. Ekspertu vārdi neatbilst sabiedrības vārdiem. Nevienlīdzība ir labākais piemērs. Eksperti to nosauca par galveno uzdevumu, bet iedzīvotāji to ar šo vārdu gandrīz nemin (2 %). Tomēr sociālo aizsardzību (16 %) un ienākumus un dzīves līmeni (11 %) sabiedrība min bieži. Sociālo aizsardzību iedzīvotāji ar zemākajiem ienākumiem nosauca trīsreiz biežāk nekā turīgākie (26 % pret 8 %). Lai politikas priekšlikums nonāktu sabiedrības dienaskārtībā, tas jāformulē cilvēku valodā.

3. Ekspertu brīdinājums par vērtību kampaņu un sabiedrības prasība pēc risinājumiem nav pretrunā. Eksperti prognozēja, ka vēlēšanu kampaņa būs vērtību un identitātes balstīta. Sabiedrība no jaunās Saeimas prasa konkrētus rezultātus, pirmām kārtām veselības aprūpē. Tas apstiprina sarunās izteikto secinājumu: politiskās atbildības trūkums par reālu problēmu nerisināšanu grauj uzticēšanos. Tāpēc veselības aprūpe ir šī cikla lakmusa papīrs.

3.3. Ekspertu prognozes un vēlēšanu rezultāti

Daļēji apstiprinās: vērtējums nav vienkārši negatīvs, un pārmaiņu gaidas ir saistītas ar rīcību.

Valdības vērtējums augustā bija viens no augstākajiem kopš 2008. gada. Arī vēlēšanās vēlēti atbalstīja ne tikai protesta partijas, bet arī rīcību. Premjera Andra Kulberga „Apvienotais saraksts” ieguva 35,3 % un 41 vietu. Tas ir labākais vienas partijas rezultāts kopš neatkarības atjaunošanas, un analītiķi to skaidro ar premjera tēlu kā kompetentu un rīcībspējīgu vadītāju. Abi signāli kopā liecina, ka sabiedrības „nogurums” ir prasība pēc rezultātiem, nevis vienaldzība. Šāds mandāts paaugstina gaidas: neveiksmes reformās vairs nevarēs tik viegli attaisnot ar koalīcijas domstarpībām.

4. Veselības aprūpe kā lakmusa papīrs

Veselības aprūpe ir vietā, kur sabiedrības mandāts ir visskaidrākais. To nosauca gandrīz puse iedzīvotāju, un tā ir pirmā prioritāte 43 no 46 sabiedrības grupām. Tikpat skaidrs ir prasības raksturs: cilvēki runā par veselības sistēmu kopumā (35 %) un pakalpojumu pieejamību, rindām un kvotām (10 %). Atsevišķi finansējuma shēmu vai nozares tehniskus jautājumus minēja retais.

Tāpēc veselības aprūpe ir lakmusa papīrs uzticēšanās atjaunošanai valsts pārvaldei. Ja jaunā Saeima un valdība spēs sabiedrībai jūtamus rezultātus panākt tieši šeit, tas būs redzams gan apmierinātībā ar valdības darbu, gan iedzīvotāju dzīves kvalitātes indeksā.

Pasākumā 21. oktobrī šos datus apspriež bijušie un esošais veselības ministrs, Valsts kontroles un nozares pārstāvji. Diskusijas jautājumi:

- Kādus konkrētus rezultātus veselības aprūpes sistēmai jāsniedz pacientiem?
- Kādi rezultātu rādītāji (KPI) var pārvirzīt debates no finansējuma sadales shēmām uz sistēmas pārvaldību un pakalpojumu kvalitāti?
- Ko jaunā valdība var mācīties no iepriekšējo Saeimu un valdību pieredzes?

Diskusijas galvenās atziņas iekļausim šī ziņojuma galaversijā.

Tehniskā informācija

Abas aptaujas veica pētījumu centrs SKDS PROVIDUS pasūtījumā, izmantojot vienu un to pašu metodoloģiju.

	Sabiedrības prioritātes 15. Saeimai	Apmierinātība ar valdības darbu
Jautājums	„Kuras ir trīs svarīgākās problēmas, kuras, Jūsprāt, vajadzētu risināt nākamajai – 15. Saeimai?” (atvērtais jautājums, atbilžu varianti netika piedāvāti)	„Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...” (četrpunktu skala un „grūti pateikt”)
Aptaujas laiks	16.07.2026. – 21.07.2026.	10.08.2026. – 12.08.2026.
Izlases apjoms	1005 respondenti	1005 respondenti
Mērķa grupa	Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem	Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem
Aptaujas metode	Interneta aptauja (CAWI)	Interneta aptauja (CAWI)
Respondenti	Pētījumu centra SKDS WEB paneļa dalībnieki	Pētījumu centra SKDS WEB paneļa dalībnieki
Izlases metode	Kvotu izlase	Kvotu izlase
Svērsana	Pēc dzimuma, tautības, vecuma un reģiona atbilstoši LR Iekšlietu ministrijas PMLP Iedzīvotāju reģistra datiem uz 19.01.2026.	Pēc dzimuma, tautības, vecuma un reģiona atbilstoši LR Iekšlietu ministrijas PMLP Iedzīvotāju reģistra datiem uz 19.01.2026.
Ģeogrāfiskais pārklājums	Visa Latvija	Visa Latvija

Apmierinātības indekss. Indekss rāda apmierināto un neapmierināto iedzīvotāju īpatsvaru starpību skalā no –100 (visi pilnībā neapmierināti) līdz +100 (visi pilnībā apmierināti). Atbildes „drīzāk apmierināts” un „drīzāk neapmierināts” tiek reizinātas ar koeficientu 0,5, atbilde „grūti pateikt” paliek bāzē.

Vēsturiskie dati. Vēsturiskajam salīdzinājumam izmantoti SKDS Latvijas barometra ikmēneša mērījumi kopš 2008. gada aprīļa ar to pašu jautājumu. Publiski vienkopus šie dati nav bijuši pieejami kopš SKDS Barometra pēdējās publikācijas 2021. gada martā. Pēdējo četrus gadus vidējais (–36,6) aprēķināts no 32 mērījumiem laikā no 2022. gada augusta līdz 2026. gada jūnijam.

Atvērtā jautājuma kodēšana. Respondentu pašu rakstītās atbildes sagrupētas 31 tēmā un vairāk nekā 110 apakštēmās (neskaitot atbildes „nezina” un „cits”). Katrs respondents varēja nosaukt līdz trim problēmām, tāpēc tēmu procentu summa pārsniedz 100 %. Procenti ir svērti, grupu lielumi (n) nav svērti.

Grupu salīdzinājumi. Statistiski nozīmīga atšķirība no visas sabiedrības noteikta ar 95 % varbūtību. Apmierinātības datus salīdzināts grupas vidējais vērtējums četrpunktu skalā. Grupas ar mazāk nekā 30 respondentiem nav rādītas, grupas ar 30–49 respondentiem apzīmētas ar zvaigznīti (*) un tās jāinterpretē piesardzīgi. Dienaskārtības datus tēmas, ko grupā nosaukuši mazāk nekā 10 cilvēki, nav rādītas.

Datu pieejamība. Ziņojums, interaktīvās datu vizualizācijas un visu grupu rezultāti (CSV) ir pieejami PROVIDUS mājas lapā www.providus.lv pie šī pētījuma. Datu vizualizācija sagatavota sadarbībā ar Latvijas Atvērto tehnoloģiju asociāciju (LATA).

Turpmākie soļi

Monitorings turpināsies visu 15. Saeimas pilnvaru termiņu, līdz 2029. gada vēlēšanām.

- **Nākamais mērījums 2026. gada oktobrī**, vēl pirms 15. Saeimas apstiprinātās valdības sastādīšanas. Pēc tam apmierinātību ar valdības darbu mērīsim reizi ceturksnī.
- **Reizi gadā** publicēsim Iedzīvotāju dzīves kvalitātes indeksu: 25 jautājumus par septiņām dzīves jomām, ko var salīdzināt ar Eurobarometra un Eiropas sociālā pētījuma (ESS) rādītājiem. Pirmie rezultāti gaidāmi 2026. gada rudens beigās.
- **2029. gadā**, pirms nākamajām vēlēšanām, atkārtosim jautājumu par svarīgākajām problēmām un salīdzināsim, vai sabiedrības mandāts ir izpildīts.

Visi rezultāti būs pieejami interaktīvās vizualizācijās PROVIDUS mājas lapā pie šī pētījuma, kā arī datu failu veidā brīvai piekļuvei pētniekiem un politikas veidotājiem.

Partneri. Iniciatīvu īsteno domnīca PROVIDUS sadarbībā ar pētījumu centru SKDS un Frīdriha Eberta fonda Baltijas valstu biroju. Datu vizualizācijas partneris ir Latvijas Atvērto tehnoloģiju asociācija (LATA).

Domnīca PROVIDUS · www.providus.lv · info@providus.lv ·

PROVIDUS strādā stiprai demokrātijai, ekonomikas attīstībai un labai pārvaldībai Latvijā. Atbalsti mūsu darbu ar [ziedojumu](#).